

PrEP (pre-expositionsprofylax)

Vad är PrEP?

”PrEP” står för pre-expositions profylax. ”Profylax” betyder att förebygga och målet med PrEP är att förhindra att du blir smittad av hiv. PrEP innebär att du i förebyggande syfte tar läkemedel mot hiv. PrEP fungerar bara så länge tillräcklig koncentration av läkemedel finns i kroppen när du träffar på viruset. Du måste därför ta tabletten i enlighet med ordinationen.

Om man ska börja med PrEP, är det mycket viktigt att först ta ett hivtest. Detta för att säkerställa att man inte redan är bärare av hiv. Tar man PrEP och bär på hiv utan att veta om det, finns stor risk att viruset utvecklar resistens (motståndskraft).

Varför PrEP?

Hiv fortsätter att spridas i världen trots att de flesta vet att konsekvent kondom-användning ger ett mycket bra skydd. PrEP är ett komplement till kondom för att ge ett utökat skydd men ersätter aldrig kondom. PrEP minskar risken för hiv vid oskyddat sex betydligt, men skyddet är inte 100 % (se nedan). PrEP skyddar inte alls mot andra sexuellt överförbara infektioner (STI). Det rekommenderas därför att kondom används tillsammans med PrEP.

Vilka kan ta PrEP?

PrEP rekommenderas i första hand till personer, framför allt män som har sex med män (MSM) och transpersoner, som bedöms ha en stor risk för att smittas av hiv och där andra smittförebyggande åtgärder bedöms otillräckliga. Har man de senaste åren haft andra sexuellt överförbara sjukdomar (framför allt syfilis eller anal klamydia / gonorré) talar detta också för att man har en ökad risk för hiv.

Man kan även överväga PrEP om man till exempel:

- ofta har sex utan kondom med tillfälliga partners
- använder droger i samband med sex
- åker på resa där sex utan kondom, med person från grupp med hög risk för hiv, förväntas ske
- vid försäljning eller köp av sexuella tjänster

Hiv överförs inte från en partner med välkontrollerad och behandlad hiv-infektion.

Hur fungerar PrEP och hur tar man medicinen?

PrEP är en kombination av emtricitabin och tenofovir i en tablett. PrEP blockerar ett enzym som heter omvänt transkriptas vilket gör att hiv-viruset hindras från att kopiera sig självt och etablera en infektion i kroppen. Medicinen bör helst tas med mat. Bäst bevisad skyddseffekt har PrEP om läkemedel tas dagligen.

När man börjar med PrEP rekommenderar vi att man tar två tabletter första dagen, ett skydd uppnås då redan 2 timmar efter intag av dessa tabletter. Därefter tas en tablett dagligen, åtminstone fram till det första återbesöket efter cirka 4 veckor. PrEP tas alltså oftast en gång om dagen, men det har även kommit studier som visar att PrEP kan tas "on demand", i perioder när man utsätts för smittrisk för hiv. "On demand" innebär att 2 tabletter tas 2 – 24 timmar före sexuell kontakt och därefter 1 tablett dagligen så länge riskfylld sexuell aktivitet pågår, samt ytterligare två dygn efter sista risktillfället.

Skyddseffekten har undersökts i flera stora studier bland MSM, män som har sex med kvinnor och kvinnor som har sex med män. Alla studier visade att PrEP minskar risken för att bli smittad med hiv. I de tidigaste studierna var risken att smittas med hiv för MSM 44% lägre bland de som tog PrEP jämfört med de som istället fick placebo (sockerpiller). Detta var en genomsnittlig siffra och inkluderade även de som hoppade över att ta sin tablett vissa dagar. Bland de som verkligen tog läkemedel dagligen minskade risken för att smittas med över 90%. Nyare information visar på att skyddet mot hiv kan vara så bra som mellan 93–99%.

PrEP kan ge biverkningar och det är viktigt att man går på regelbundna kontroller och provtagningar när man tar PrEP, se nedan.

Vissa mediciner ska inte tas tillsammans med PrEP. Det är därför viktigt att du talar om för din läkare vilka mediciner du tar, även receptfria och naturläkemedel samt vitaminer.

Vilka receptfria preparat kan du ta med PrEP? Du kan till exempel ta Alvedon, Reliv eller Panodil för att lindra värk eller feber. Dimor, Imodium eller Loperamid kan tas vid diarré och Zyrlex, Acura eller Cetirizin vid allergi. Novalucol, Novaluzid eller Rennie kan tas mot halsbränna och sur mage.

Är det förenligt med några risker att använda PrEP?

I de studier som gjorts fick några av deltagarna problem med orolig mage, nedsatt aptit, illamående och huvudvärk. Dessa besvär var ofta milda och övergående. Inga allvarliga eller livshotande biverkningar har observerats i dessa studier, men det finns andra rapporter som visar viss risk för mer allvarliga biverkningar i form av påverkan på njurar och skelett.

Om du är över 60 år, har njursjukdom, diabetes eller står på behandling mot till exempel högt blodtryck måste njurfunktionen kontrolleras tätare än annars. I den nationella rekommendationen om PrEP står nu också att man bör sätta ut PrEP om njurfunktionen försämras under behandlingen.

När behöver jag komma på kontroll under PrEP-behandlingen?

Oavsett om du tar PrEP, kontinuerligt eller "on demand" rekommenderas du att komma till oss regelbundet. Inledningsvis bokar du tid för kontroll en månad efter PrEP-start och därefter var 3:e månad. Man kontrollerar då blodprov för hiv och prov för andra sexuellt överförbara sjukdomar, inklusive prover som visar att din kropp tål medicineringen.

Är du intresserad av vaccin mot mpox, tacksam om du informerar oss om detta.

Kontakta oss via **1177 Vårdguiden** <https://www.1177.se>
eller vår hemsida www.sahlgrenska.se [Könsmottagning Sahlgrenska](#)